

вони є найчисленнішою лексико-семантичною групою, що стилістично увиразнює літературний текст. Лексичні діалектизми передають особливості фізичного буття, матеріального та духовного життя мешканців рідної авторові місцевості. Майстерно вжиті лексичні діалектизми захоплюють читачів, надають тексту особливе емоційне забарвлення, зацікавлюють та розвивають вміння естетично насолоджуватися текстом.

Також спостерігаємо фонетичні діалектизми в романі «Вічник»: *вандрувати – мандрувати, воробок – горобець, ровінь – рівнина, долина; цигаретлик – сигарета*. Виявлено приклад морфологічного діалектизма: *факля – факел*. Натрапляємо на непоодинокі приклади етнографізмів, що створюють неповторний колорит Закарпаття та максимально наближують читача до реальних подій: *матура – екзамену; мелейний токан – страва з кукурудзяної крупи; плай – стежка в горах*; та словотвірні діалектизми: *дітвацтво – діти, легінство – юнацтво, паніка – пані, жінчовка – жінка*.

Отже, роман «Вічник» Мирослава Дочинця несе глибоку духовність, а використані діалектизми є неабияким джерелом збагачення лексичної системи літературної мови, а також відтворенням самобутньої мовно-художньої моделі авторського сприйняття дійсності.

Література

1. Павлюк М., Робчак І. *Українські говори Румунії / Інститут українознавства НАНУ, 2003. С. 15.*

2. Микитюк О. *Діалектизми як засіб увиразнення текстів Мирослава Дочинця. Лінгвостилістичні студії. 2015. Вип. 2. С. 85-90.*

ДІАЛЕКТИЗМИ У РОМАНІ ВОЛОДИМИРА ЛИСА «СТОЛІТТЯ ЯКОВА»

Макар О.

Навчальний університет «Львівська політехніка»

Кафедра прикладної лінгвістики

oleksandra.201153@gmail.com

Науковий керівник – **Ментинська І. Б.**, старший викладач кафедри української мови Національного університету «Львівська політехніка»

Використання в художній літературі регіональних діалектизмів, тобто уживання слів притаманних певній території, є досить-таки

популярною формою відтворення місцевого колориту того чи того регіону. Володимир Лис у романі «Століття Якова» вдало використав чимало волинсько-поліських діалектизмів не тільки в діалогах героїв, але й в авторському мовленні.

Мета статті – з'ясувати стилістичне навантаження діалектизмів у романі Володимира Лиса «Століття Якова».

У класичній і сучасній українській літературі є чимало письменників, у творах яких виразно відображено діалектне мовне обличчя краю. Зокрема, Володимир Лис – волинянин – зображав не абстрактне сільське, а локалізоване, на теренах його батьківщини життя, знавцем і учасником, якого він є.

Діалектні слова в художній мові досить часто вживають зі чітким стилістичним навантаженням, коли автор має на меті відтворити місцевий колорит, типізувати характери представників різних суспільних верств, дати мовну характеристику персонажам тощо. Уживання діалектної лексики в мові художнього твору зумовлене:

1) відтворенням тих реалій, що пов'язані з певною територією, яку описує автор;

2) відтворенням особливостей усного мовлення;

3) уведенням нелітературного слова з прозорою внутрішньою формою, яка сприяє словесно-художньому зображенню.

Отож, у художніх текстах діалектним словам відводять не тільки стилістичну, але й власне номінативну роль, зокрема в тих випадках, коли вони є єдиним можливим засобом позначення відповідних реалій, створення етнокультурного тла оповіді.

Відображаючи усно-розмовне мовлення, Володимир Лис найчастіше зі стилістичною метою вживає фонетичні та лексичні діалектизми.

Серед фонетичних діалектів наявні такі як:

– *іден, ме (ми), свеї (своєї), єї (її), мею, твею, цеїх, тибє, їдне, так-єго, такої;*

– *вчорась, ниньки, сьогодні;*

– *вєйти, влюбетися, пушов, сєдьте, гувурєти, благословляємо, узєти, всілисе, пригостєти, ни знає, топитися;*

– *шмидкий, здоровля, кумедія, шкандаль, щісця, сило, вісілле, ко-мандєром;*

– *аш, тилько, зновика, нима, ,ничого, килько, зувсім, гарячий.*

Проаналізувавши текст, стає очевидно, що фонетичні діалектизми автор використовує з метою мовної характеристики персонажів – представників сільського населення Волині. Діалектизми

правдиво передають особливості усно-розмовного мовлення персонажів. Фонетичну специфіку волинських говірок, яку відтворив автор, прослідковуємо майже в усіх репліках персонажів.

Напр. : «– Я того... Їден свій спосіб попробую...».

Серед лексичних діалектизмів у романі Володимира Лиса найбільш частотними є іменники та дієслова: *фершалка, на деньці конверта, бакун, бурцегарня, бульба, старий шкарбун, пороччє, махорка, цурпалок, майтечки, політок (підліток), крипа (човен), к'яти (квіти), вар'ятський здебурок (учинок), холєра ясна, заказано (заборонено), лопає (ість), втарагнути, здіватися, щитай, мувите.*

Напр. : «– Геть дівчисько, – подумав Яків. – Політок підраний».

Отже, у романі Володимира Лиса доречно використані діалектизми є потужним засобом експресії, вдалим відтворенням місцевого колориту, а також яскравим творенням художніх образів, опису життя і побуту українців на Волині.

ДІАЛЕКТИЗМИ У РОМАНІ ПЕТРА КРАЛЮКА «СИЛЬНІ ТА ОДИНОКІ»

Мокляк Я.

Національний університет «Львівська політехніка»

Кафедра прикладної лінгвістики

Moklyakyarinka84@gmail.com

Науковий керівник – **Микитюк О. Р.**, к. ф. н., доц., доцент кафедри української мови Національного університету «Львівська політехніка»

Метою моєї роботи є дослідження діалектизмів на прикладі твору Петра Кралюка «Сильні та одинокі».

Сьогодні діалектизми, на жаль, не є поширеними, проте в художніх творах вони використовуються з метою надання мовної характеристики персонажів, для відтворення колориту певної місцевості та для увиразнення мовлення.

Мова твору Петра Кралюка «Сильні та одинокі» належить до південно-західного наріччя. Діалектизми роману можна поділити на такі групи: лексичні, словотвірні, морфологічні.

Серед діалектизмів, використаних у романі «Сильні та одинокі», найбільш частотними є лексичні діалектизми. Зокрема такі: *«дітвак», «малюха», «кордупель», «хлоп», «пін», «лахи», «батяр», «мешти», «льох», «кобіта», «газда», «пляц», «вислід», «спацерувати», «коц»,*